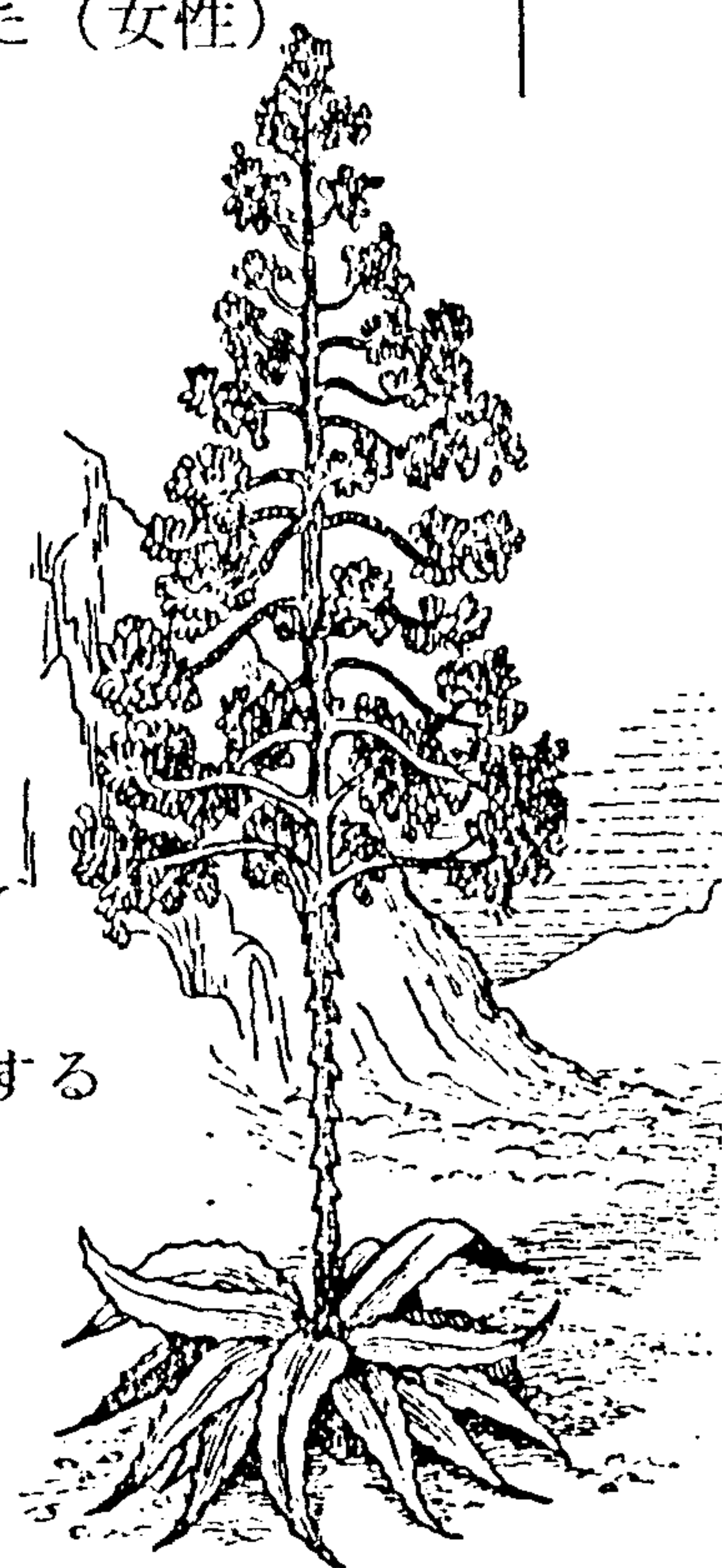

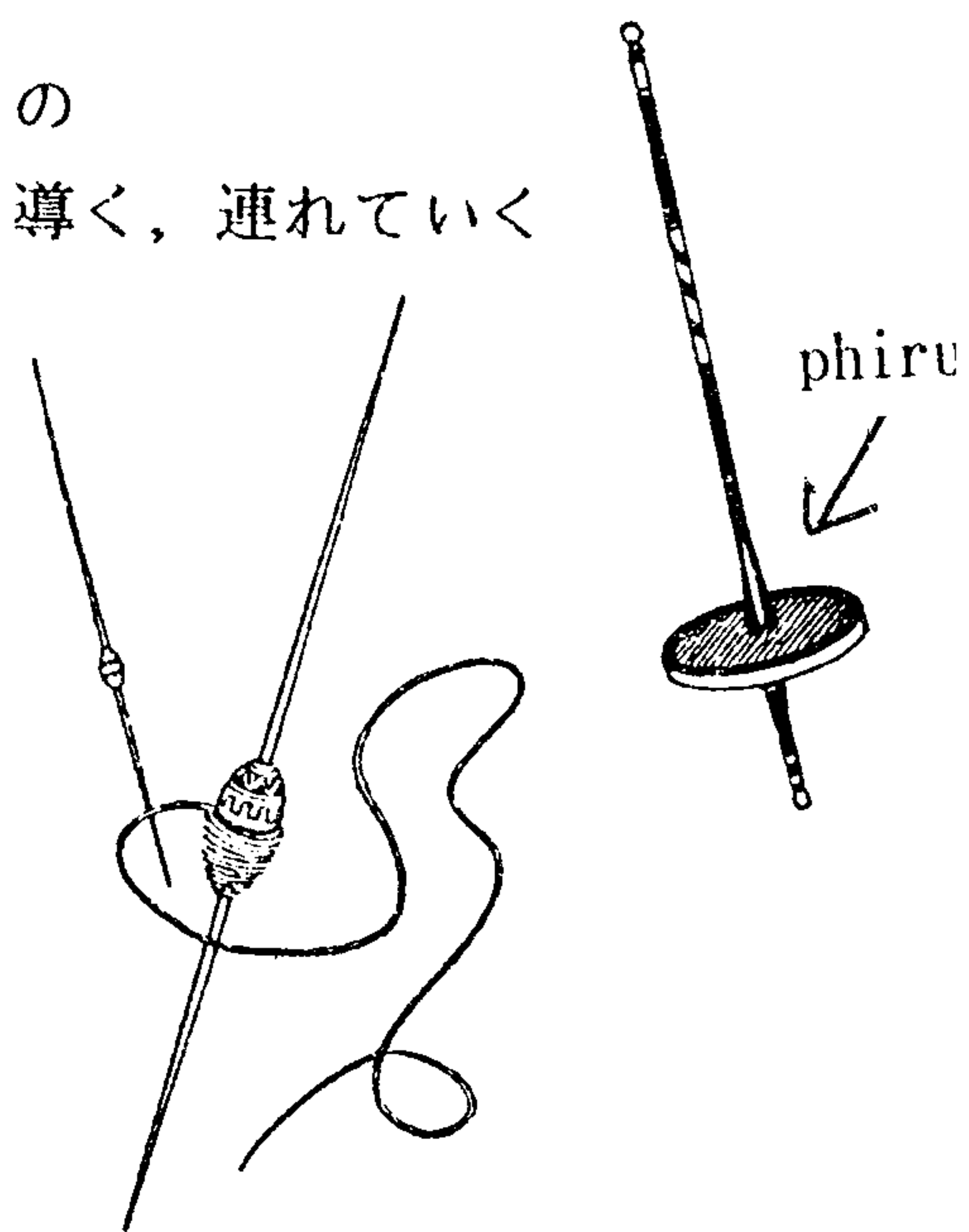
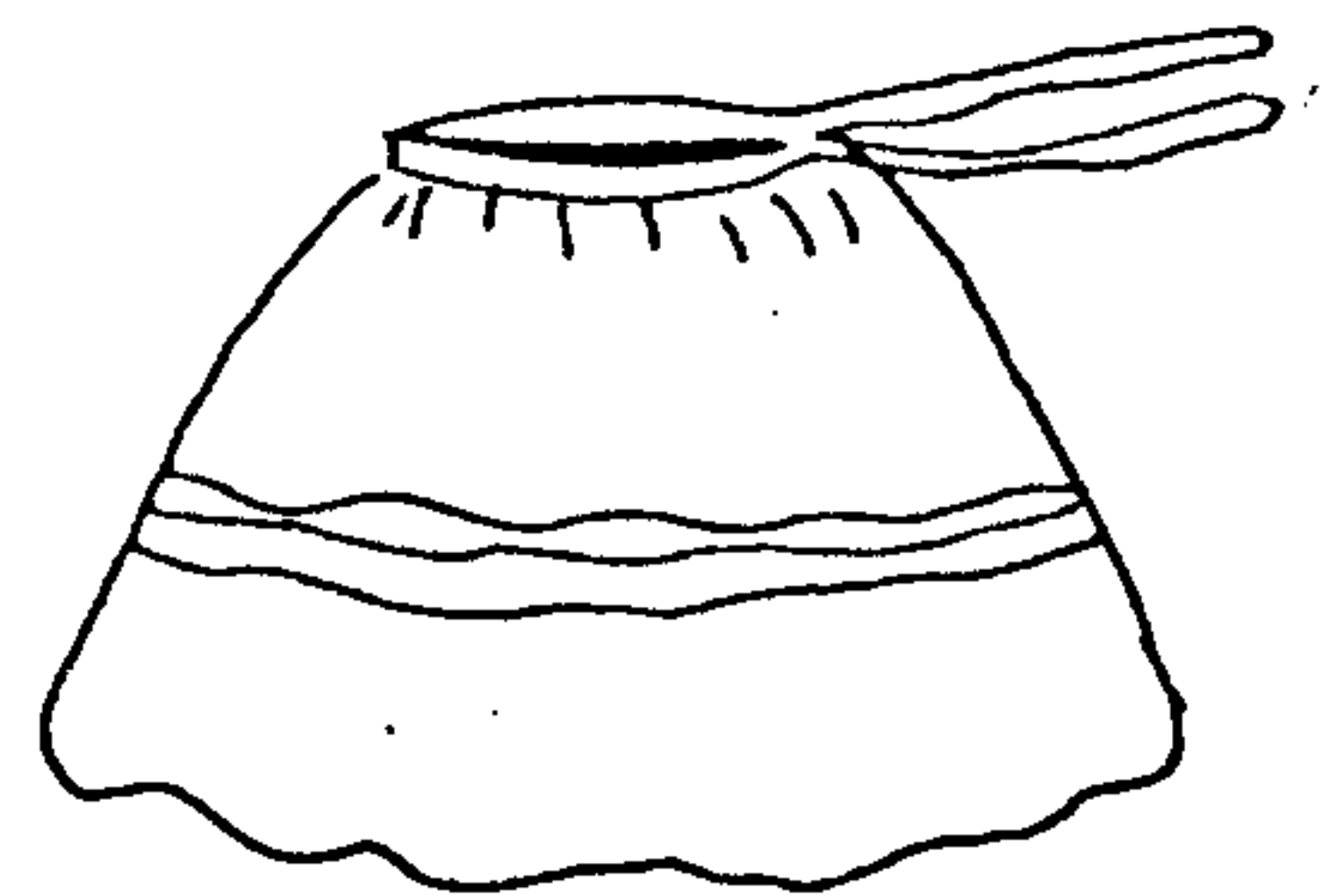
QUECHUA		ESPAÑOL	JAPONÉS
pacha	s.	mundo, planeta tierra, universo	世界, 地球, 宇宙
pacha-illariy (pacha-paqariy)	v.	amanecer	夜が明ける
pacha-kamaq	s.	creador del mundo	世界の創造主
pacha-mama	s.	madre tierra	母なる大地
pachak	s./adj.	100, cien	百 (の)
pachak-chaki	s.	ciempiés	ムカデ
pachanay	v.	poner debajo de algo	(・・・の) 下に置く
pakakuy	v.	escondarse. ocultarse	隠れる
pakay	v.	ocultar, esconder	隠す
pallay	s.	adornos en los tejidos	織物の模様
	v.	recoger, cosechar frutos, flores, hiervas, verduras	(実・花・草・野菜などを) 収穫する, 拾い集める, 拾う
pana	s.	hermana del varón	(男性からみて) 姉妹
panpa	s.	suelo, piso de la casa, planicie	地面, 床, 平野
pantay	v.	errar, equivocarse, tener relaciones amorosas extramaritales	誤る, 間違う, 浮気する
panti	s.	flor medicinal de color rosada que crece en los lugares fríos	寒い地方に生えるバラ色の花で薬になる
pañã	adj.	derecho	右の
papa	s.	papa, patata	ジャガイモ
paqarin	s.	mañana	明日
paqariy	v.	nacer, brotar, aparecer, amanecer	生まれる, 芽が出る 現れる, 夜が明ける
paqo	s.	curandero, médico empírico, espiritista	呪医, 民間医, 心霊術師
paqocha		<u>pacocha</u> (una variedad de la alpaca, mamífero)	パコーチャ (アルパカの一種でビクーニャとリヤマの雑種といわれ

		rumiante. Se dice que resulta del cruce entre la vicuña y la llama)	る)
paqpa	s.	maguey	リュウゼツラン
paqpaka	s.	codorniz	ウズラ
paqtataq!	interj.	icuidado! icuidado que..!	気をつけて!
para	s.	lluvia	雨
paraqay-sara	s.	maíz blanco	白いトウモロコシ
paray	v.	llover	雨が降る
pares (thamin)	s.	placenta	胎盤
parlay[esp. hablar]	v.	conversar, hablar, dialogar	会話する, 話す, 対話する
paru	adj.	tostado o dorado por el fuego	火で煎ったり焼いたりした
pasaq	adj.	frecuente	たびたびの
pasaqta (pasaqlla)	adv.	frecuentemente	たびたび, しばしば
pasay	v.	ir	行く
paskay	v.	desatar	ほどく
pata	adv.	encima de, sobre algo	(・・・の) 上に
	s.	parte alta, lugar alto, orilla, borde	高いところ, 縁
pata-haway	s	bisnieta, bisnieta	ひ孫
pay	pron.	él, ella	彼, 彼女
paya	s./adj.	anciana, vieja	老婆, 年を取った (女性)
perqa	s.	pared	壁
pi	interrog.	¿quién?	誰?
pichana	s.	escoba	ほうき
pichay	v.	barrer, limpiar	掃く, 掃除する
pikchu	s.	cumbre, punta de un cerro	いただき, 頂上
pisi	adv.	poco	少し
pisqa	s./adj.	5, cinco	五, いつつの
pichinku(pichinchu)	s.	pájaro	鳥
poqoy	s.	época de lluvia	雨季
	v.	fermentar, madurar	発酵する, 成熟する

paqpa

puchu	s.	resto, sobra, residuo	残り, 余り
puchuy	v.	sobrar	余る
puka	adj.	rojo	赤い
pukllana	s.	juguete	おもちゃ
pukllay	s.	juego	遊び
	v.	jugar	遊ぶ
pukyu	s.	manantial, fuente	泉
pukyun	s.	fontanela	泉門, ひよめき
pullira [esp.]	s.	pollera (falda andina)	アンデス地方のスカート
punchu [esp.]	s.	poncho (abrigo andino)	ポンチョ (アンデスの貫頭衣)
punkiy	v.	hincharse	腫れる, 膨れる
punku	s.	puerta	扉
puñuna	s.	cama, dormitorio	寝台, 寝室, ふとん
puñuy	v.	dormir	寝る, 眠る
puñuy-aysay	v.	tener sueño, dar ganas de dormir	眠い
puputi	s.	ombligo	へそ
pupu-watu	s.	cordón umbilical	へその緒
purikachay	v.	pasear	散歩する
purinkichu	s.	andariego, errante, vagabundo	歩くのが好きな人, 放浪者, 浮浪者
puriy	v.	caminar, andar	歩く
purun	s.	eriazó, terreno no cultivado	荒地, 耕していない土地
purunyachiy	v.	dejar de cultivar un terreno	耕すのを止める
puruña	s.	palangana, lavador de arcilla	陶器製の桶, 洗面器, たらい
pusaq	s./adj.	8, ocho	八, やっつの
pusay	v.	guiar, conducir, llevar a una persona	案内する, 導く, 連れていく
puska	s.	rueca	糸巻き車
puskay	v.	hilar	紡ぐ
pututu	s.	bocina de concha	ほらがい

18. PH

QUECHUA	ESPAÑOL	JAPONÉS
phaka	s. región inguinal, entrepierna	鼠形部, 股
phanchiy	v. abrirse la flor	花が開く
phaqcha	s. cascada, caída de agua	滝
phasi	s. chuño (o moraya) cocido al vapor	蒸したチューニユ
phasiy	v. cocer al vapor	蒸す
phaski	adj. medio seco, medio húmedo	半乾きの
phaskichiy	v. orear, quitar la humedad	風に当てる, 湿気をとる
phatatatay	v. palpitar el corazón violentamente	心臓がドキドキする
phatay	v. reventarse	破裂する
phaway	v. correr, volar	走る, 飛ぶ
phiña	adj. enojado, molesto. bravo (referente al perro)	怒った, 腹を立てた (人), 気性の荒い (犬), 猛犬の
phiwi	s. primer hijo o hija	初めての子供, 第一子
phoqchiy	v. rebasar, sobrepasar el borde	越える, 縁を越える
phoqen	s. calostro	初乳
phosoqo	s. espuma	泡
phukuy	v. soplar	吹く
phullu	s. manta pequeña que cubre la espalda de la mujer	女性の背中に掛ける毛糸の小さいケープ
phuru	s. pluma	羽根
phuspu	s. mote de habas	ゆでたソラマメ
phuyu	adj. nublado	曇った
	s. nube	雲

19. P'

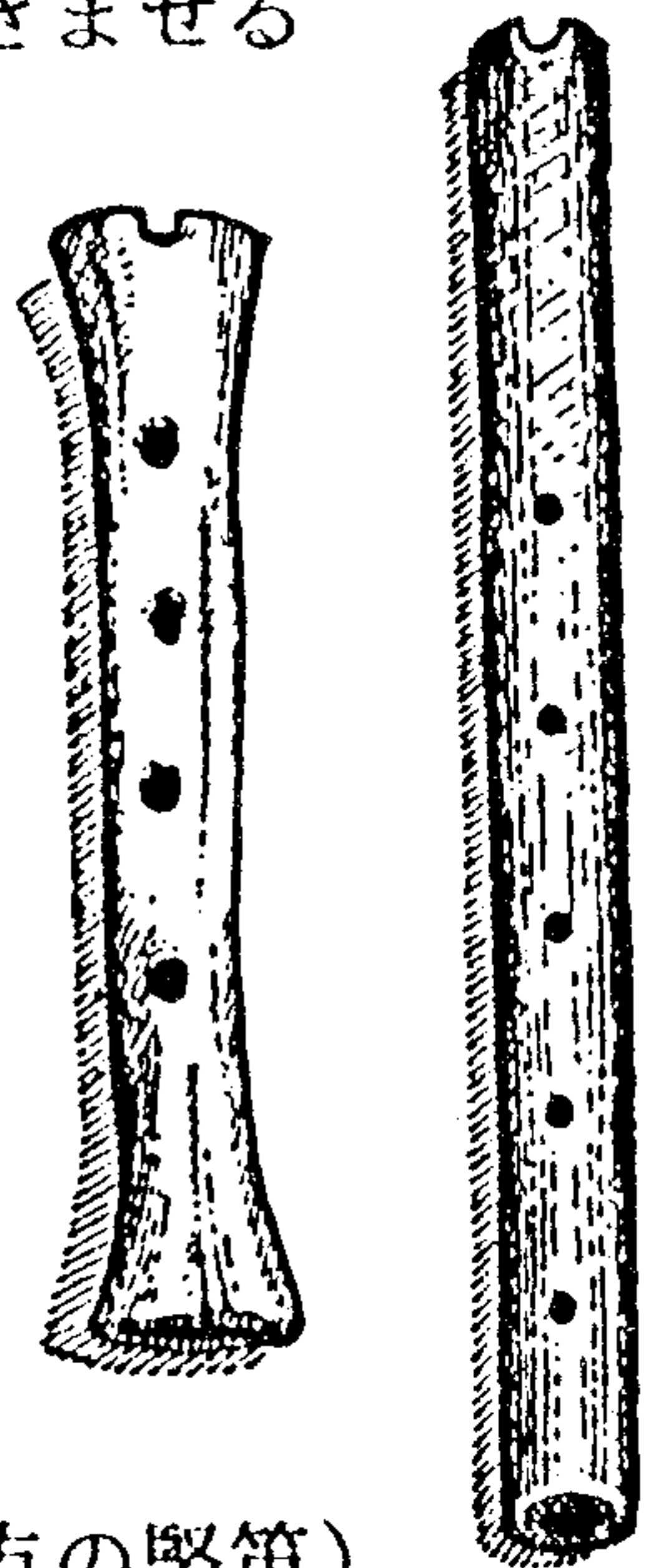
QUECHUA		ESPAÑOL	JAPONÉS
p'acha	s.	vestido, ropa	衣服
p'akiy	v.	romper, quebrar, fracturar (cosas sólidas)	壊す, 割る
p'alta	adj.	objeto plano	平らな
p'anpay	v.	enterrar, poner bajo tierra	埋葬する, 埋める
p'anay	v.	golpear con palo u otro objeto, apalear	棒などで叩く
p'anqa	s.	hojas que cubren a la mazorca del maíz	トウモロコシの穂を包む葉
p'aqla	adj.	pelado, calvo	剃出しの, 禿げた
p'aqo	adj.	pelos o cabellos de color castaño, rubio	栗色の髪の毛, 金髪の
p'asña	s.	mujer joven, adolescente (expresión de cariño si es entre hermanas o amigas y despectiva entre extrañas)	娘 (姉妹や友達の間では親愛, そ うでない場合は軽蔑の表現)
p'atay	v.	morder ferozmente	強く噛む
p'enqakuq	s.	persona que se avergüenza	恥ずかしがる人
p'enqakuy	v.	avergonzarse	恥ずかしがる
p'enqali	adj.	tímido	臆病な (人)
p'enqay	s.	vergüenza, escándalo	恥, ひんしゆく
	adj.	vergonzoso	恥ずかしい
p'istuy	v.	abrigar, envolver, cubrir con una manta	毛布でおおう, 包む, 保護する
p'itakachay	v.	brincotear	飛び跳ねる
p'itay	v.	saltar, brincar	飛ぶ, 跳ねる
p'iti	s.	hebra, porción de hilo, de cuerda o de sogá	糸, 綱, 縄 (適当な長さの)

p' itiy	v.	arrancar, romper (hilo, cuerda, sogá, etc.)	(糸・綱・繩を) 引き千切る
p' onqo	s.	estanque, hoyo para detener agua	水をせきとめるための池, 穴
p' onqoy	v.	hacer hoyo, ahondar, profundizar	池をつくる, 深く掘る, 深くする
p' oqay	v.	apretar con fuerza hasta que revienta	破裂するまで強く締めたり押ししたりする
p' osqo	adj.	amargo, desabrido	苦い, まずい
p' uktu	s.	canasta circular casi plana sin asa	平たくて把手のない笊
p' uku	s.	plato hondo de cerámica, plato	陶器製の椀・丼・皿
p' unchaw (p' unchay)	s.	día solar (desde que amanece hasta que anochece), día	昼 (夜明けから日暮まで), 日
p' unchawyay (p' unchayay)	s.	claror matutino cuando avanza la mañana o el día	夜が明けてくるときの明るさ
	v.	aclararse el día	明るくなる
p' uyñu	s.	cántaro de cerámica con una asa	把手が一つついた陶器製の壺

QUECHUA	ESPAÑOL	JAPONÉS
qallariy	v. empezar, principiar, emprender	始める, 始まる, 着手する
	s. principio, origen	始まり, 起源
qallu	s. lengua	舌
qan	pron. tú (pronombre personal de segunda persona)	あなた
qanchis	s./adj. 7, siete	七, ななつの
qantu	s. planta y flor de <u>cantu</u>	カントウとその花
qapariy	v. gritar	叫ぶ
qaqa	s. peña	岩
	adj. firme, fuerte	硬い, 不動の, 強い
qaqapay	v. desbarrancarse, despeñarse	転落する, 転げ落ちる
qara	s. cuero, pellejo, piel, cáscara	皮, 皮膚, 殻
qaray	v. servir la comida	食卓を用意する, (動物に) 餌を やる
qarpay	v. regar	灌漑する, 水を撒く
qarqoy	v. expulsar, despedir, botar	追い出す, 解雇する
qasa	s. escarcha	霜
qasay	v. helar, formarse capas de hielo sobre las plantas	霜が降りる
qasay-uhu	s. invierno	冬
qasi	adj. sosegado, quieto, tranquilo, desocupado	穏和な, 静かな, 暇な
qasi-kawsay	s. tranquilidad, paz	平穏, 平和
qasi-kay (qasiy)	v. estar desocupado, estar vacante, estar tranquilo	失業している, あいている, 静か にする
qata	s. frazada	毛布, 掛け布団
qatakuy	v. cubrirse con la frazada	毛布などを被る

qatay	s.	yerno	娘婿
	v.	cubrir con la frazada	毛布などをかける
qati-qati	adv.	seguidamente, uno tras otro	次々と, 次から次へ
qatiy	v.	seguir, continuar, proseguir, arrear animales	あとを追う, 続く, 継続する, (動物を) 追い立てる
qayllalla	adv.	en orden, uno tras otro, uno al lado de otro	順番に, 次から次へ, 一方から他方に
qaylla	adv.	delante de, cerca de	(・・・の) 前に, 近くに
qayna	adj.	pasado, anterior (año, época)	(年や時代について) 過ぎ去った, 前の
qayninpa	adv.	el otro día, la otra vez, hace pocos días	先日, このあいだ
qayni-unchay	adv.	ayer	きのう, 昨日
qaywi	v.	remover (la taza, la olla, etc.)	(カップや鍋を) かきまぜる
qechuy	v.	quitar, despojar	奪う, 取り上げる
qelqa	s.	dibujo, escritura	絵, 字
qelqana	s.	objeto que sirve para escribir, pintar o dibujar, escritorio	筆記道具, 机
qelqay	v.	escribir, dibujar	書く, 描く
qella	adj.	ocioso, perezoso	怠け者の, 怠惰な
qellakuy	v.	tener pereza, tener flojera	怠ける, 面倒臭がる
qena	s.	<u>quena</u> (flauta andina)	ケーナ (アンデス地方の豎笛)
qeqo	s.	engaño, cariño astuto	ペテン, 計算ずくの愛情
qeqoy	v.	embrollar con tretas o con zalamerías	計略やおもねりで紛糾させる
qero	s.	vaso de arcilla o madera	陶器や木製のコップ
quespi	adj.	libre, salvo	自由の, 無事の
quespiy	v.	librarse, salvarse, estar fuera de peligro	自由になる, 助かる, 危険を免れる
qewlla	s.	gaviota	カモメ

qocha	s.	lago, laguna, charco	湖, 沼, 池
qocha-yuyu	s.	alga	海草, 藻
qolqa	s.	almacén, depósito	倉庫, 倉
qolqe	s.	dinero, plata	おかね, 銀
qolla	s.	habitante del altiplano de Puno y Bolivia	プーノやボリビアの高原地方の住民
qollota	s.	piedra redonda que sirve para moler algo en el mortero	臼で粉を挽くために役立つ丸い石
qollpa	adj.	salado (comida con mucha sal)	塩辛い (食物)
	s.	piedra salada que se da a lamer al ganado	家畜に舐めさせるための岩塩
qollu	s.	extinción, extirpación, fracaso imprevisto, mala suerte	消すこと, 根絶 思いがけない失敗, 不運
qolluchiy	v.	extinguir, extirpar, hacer desaparecer	消す, 根こぎにする, 見えなくする
qolluy (qollupuy)	v.	desaparecer, fracasar, darse fin	見えなくなる, 失敗する, 終わる
qoncha	s.	hongo comestible	食用のきのこ
qonchu (qhonchu)	s.	borra, sedimento de la chicha	(チチャの) 澱, 滓
qonqay	s.	olvido	忘却
	v.	olvidar	忘れる
qonqayli	adj.	olvidadizo	忘れっぽい
qonqaylla	adv.	de repente, de improviso, sorpresivamente	突然, 思いがけなく
qonqorikuy	v.	arrodillarse	跪く
qonuy	v.	hacer fogata	焚火をする
qopuy	v.	pagar, devolver, entregar	支払う, 返す, 引き渡す
qoqaw	s.	fiambre	弁当
qoqmay	v.	pujar	きばる
qora	s.	hierva no cultivada	雑草

qoray	v. deshiervar	草むしりをする
qori	s. oro	金
qorpachakuy	v. alojarse, hospedarse	泊まる
qorpachay	v. alojar, hospedar	泊める
qosa	s. esposo	夫
qotu	s. montón, algo apilado	一山, (・・・の) 山
qotuy	v. hacer montones, apilar	山積みにする, 積み上げる
qowi	s. <u>cuy</u> (conejo andino)	クイ (アンデス地方の食用のテンジクネズミ)
qoy	v. dar	与える
qoya [antig.]	s. reina, esposa del inca	インカ皇帝の妃, 妻
qoyllur	s. estrella	星

qowi

21. QH

QUECHUA		ESPAÑOL	JAPONÉS
qhachun	s.	nuera	嫁
qhali	adj.	sano, vigoroso, robusto	健康な, 丈夫な
qhali-kay	s.	salud	健康
qhaliyay	v.	sanar, mejorar	快復する, よくなる
qhanqo	adj.	gangoso	鼻声の
qhapaq	adj.	rico, adinerado, poderoso	金持ちの, 有力な
qhapaq-onqoy	s.	sarampión	ハシカ
qhaqoy	v.	frotar, aplicar un masaje	こする, マッサージをする
qhaqqe	adj.	ácido, agrio	酸っぱい
qhari	s.	varón	男性
qhari-kay	s.	órgano genital del varón	男性の生殖器, こうがん
qhasqa	adj.	aspero	粗い, ざらざらした
qhasqo	s.	pecho	胸
qhasuy	v.	desgarrar, romper	引き裂く, 破る
qhaswa	s.	baile del carnaval	カーニバルの踊り
qhasway	v.	bailar en ronda	たくさんの人がみんなで手をつないで踊る
qhata	s.	ladera, cuesta	斜面, 坂
qhatu	s.	mercado, puesto de venta	市, 店
qhatuq	s.	vendedor	売手
qhatuy	v.	exponer en venta, vender	店を出す, 売る
qhawachiy	v.	mostrar	見せる
qhawana	s.	mirador	展望台
qhaway	v.	mirar, leer, observar, cuidar	眺める, 読む, 見守る, 留守番をする
qhayqa	s.	vértigo, mareo, soroche	めまい, むかつき, 高山病
qhechipa	s.	cejas, pestañas	まゆ, まつげ
qhellay	v.	recoger frutos o granos que han quedado en la chacra después de la cosecha	落穂や果実を拾う

qhelli	adj.	sucio	汚い
qhencha	s.	mal agüero, mala suerte	不吉, 不運
qhepa	s.	revés, reverso, trasera	裏, 後
	adj.	siguiente, posterior, trasero	次の, あとの, 後の
qhepay	v.	quedar, permanecer en un lugar, sobrar, retrasarse	残る, とどまる, 余る, 遅れる
qhepakuy	v.	quedarse, retrasarse	残る, 遅れる
qheswa	s.	quebrada (lugar de clima templada), <u>quechua</u>	山間の温暖な地方, ケチュア
qheti	s.	zancudo	蚊
qhetuy	v.	friccionar, raspar, borrar	こする, 削り取る, 消す
qholla	adj.	tierno, inmaduro	柔らかい, 未成熟の
qhollullulluy	v.	sonar el estómago (malestar estomacal)	(痛みのために) お腹が鳴る
qhoña	s.	moco	鼻水
qhopo	s.	protuberancia, joroba, jorobado	こぶ, 猫背, 猫背の人
qhoqa	adj.	descolorido	色褪せた
qhorqoy	v.	roncar	いびきをかく
qhoru	adj.	cortado, mutilado	切り取られた, (手足などの) 切断された
qhoruy	v.	cortar, mutilar	切り取る, 切断する
qhospay	v.	revolcarse	ころがる
qhotu	s.	flema	痰

22. Q'

QUECHUA		ESPAÑOL	JAPONÉS
q' achu	s.	pasto verde, forraje	牧草, 飼い葉
q' ala	s./adj.	todo, todos	すべて (の)
q' ala	adj.	desnudo	裸の
q' alakuy	v.	desnudarse	裸になる
q' allay	v.	tajar, rebanar	切り刻む, 薄く切る
q' apay	s.	fragancia, sabor, perfume	香り, 味, 香水
	v.	tener buen sabor, arrojar un olor aromático	味がよい, 芳香を放つ
q' apchi	s.	vianda preparada con queso, habas, papas y hongos	チーズ・ソラマメ・ジャガイモ・きのこでこしらえた料理
q' aqchay	v.	asustar, aterrorizar, causar miedo	驚かす, 震え上がらせる 恐がらす
q' aqchasqa	p.p.	asustado, aterrorizado, estar con miedo	驚いた, 震え上がった, 不安な
q' aqñusqa	p.p.	abollado, apachurrado	へこんだ, ペチャンコになった
q' aqñuy	v.	abollar, apachurrar	へこませる, 押しつぶす
q' ara	adj.	pelado, persona que no posee nada	はげた, 文無しの人
q' asa	s.	abra, abertura	すき間, 割れ目
q' asuy	v.	apalear, golpear con palo a alguien o a algo	棒で叩く
q' ata	adj.	turbio	濁った
q' aya	adj.	próximo, venidero (referente a día, mes o año)	次の, きたる (日・月・年)
q' ayma	adj.	desabrido, sin sabor, sin dulce	まずい, 味のない, 甘くない
q' aytu	s.	hilo de lana	毛糸
q' echa	s.	diarrea	下痢
q' ella	s.	cicatriz	傷跡

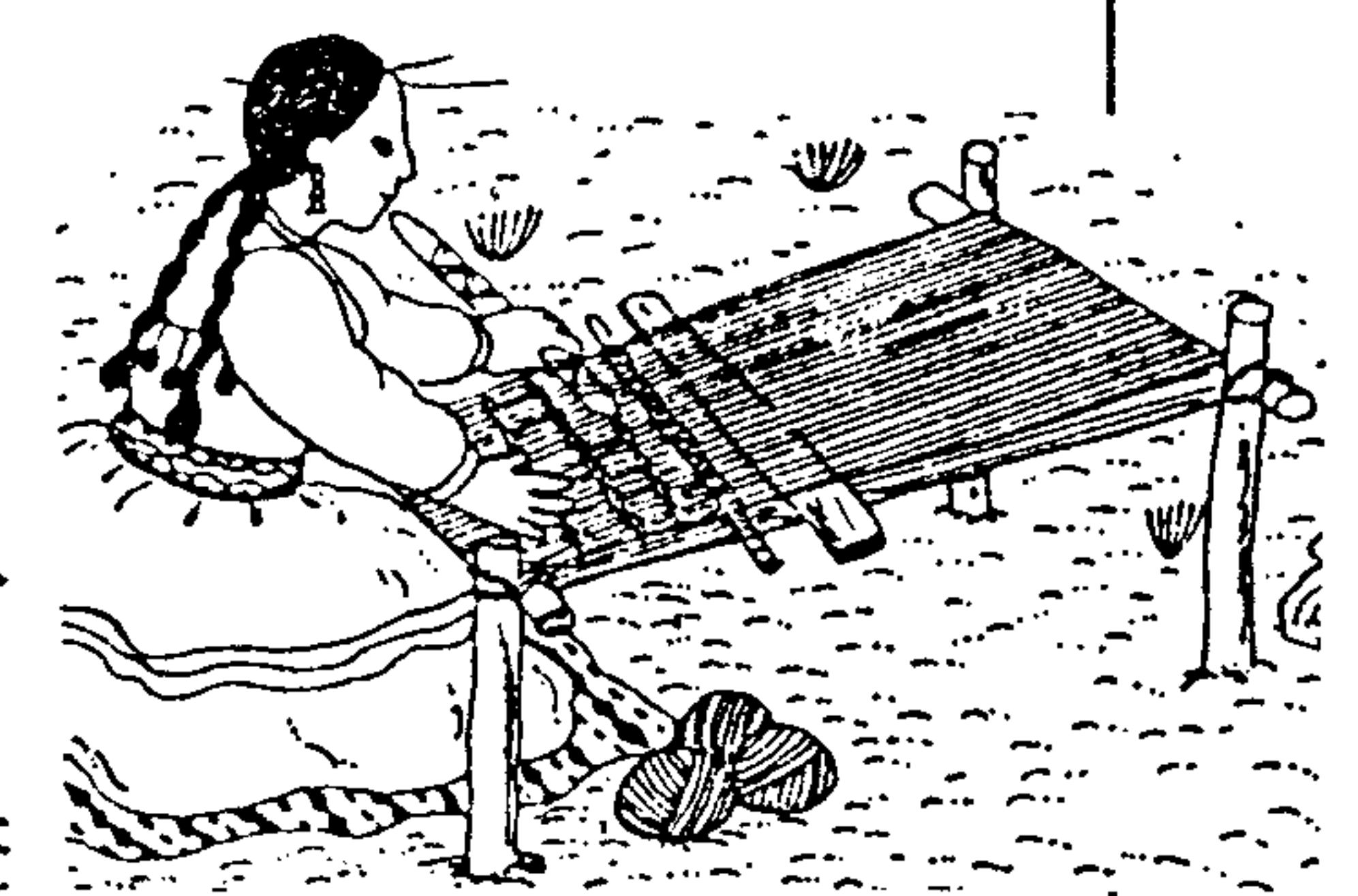
q'ellu	adj.	amarillo	黄色の
q'elluyay	v.	ponerse pálido por causa de algún malestar	顔が青くなる
q'emiy	v.	apoyar, poner un soporte para asegurar la posición fija de un objeto	支える, 支えを置く
q'enpikuy	v.	arremangarse	腕まくりをする
q'enqo	s.	laberinto, línea en zigzag	迷宮, ジグザグ
q'enti	s.	picaflor	ハチドリ
q'entiy	v.	encogerse, reducirse	縮む, 切り詰める
q'epi	s.	atado, bulto para llevar en la espalda	背中に担ぐための包みや荷物
q'epichay	v.	preparar el atado o el equipaje	荷造りをする
q'epiy	v.	cargar en la espalda	背中に担ぐ, 背負う
q'esa	s.	nido	(鳥などの) 巣
q'eswa	s.	soga retorcida hecha de paja	ワラを撚り合せた縄
q'esway	v.	retorcer, hacer sogas	撚る, 縄を作る
q'ewi	adj.	torcido, arqueado	捻れた, 曲げた
q'ewiy	v.	torcer, retorcer	捻る, 撚る
q'eya	s.	pus, infección	膿み, 化膿
q'eyachakuy	v.	infectarse una herida, formarse pus	傷口が化膿する, 膿が出る
q'ochachiy	v.	exponer al sol	日光にさらす
q'ochakuy (q'ochay)	v.	asolearse, tomar sol	日光に当たる, 陽なたぼっこをする
q'ochukuy	s.	regocijo	喜び
(q'ochurikuy)	v.	alegrarse, regocijarse, festejarse	喜ぶ, 祝う
q'oltin	s.	sonido en la garganta que se produce al beber a grandes sorbos	飲み込んだ時に出る喉の音
q'omer	adj.	verde	緑の

q' oncha	s.	fogón	かまど
q' oñi	adj.	caliente, cálido	熱い, 温かい
q' oñichiy	v.	calentar	温める
q' oñikuy	v.	calentarse	温まる
q' opa	s.	desperdicio, basura	くず, ごみ
q' osñi	s.	humo	煙
q' osñiy	v.	humear	煙を吐く
q' otu	s.	bocio	甲状腺肥大
q' oyu	adj.	amorado	紫色になった
q' oyuyay	v.	amoratarse	紫色になる

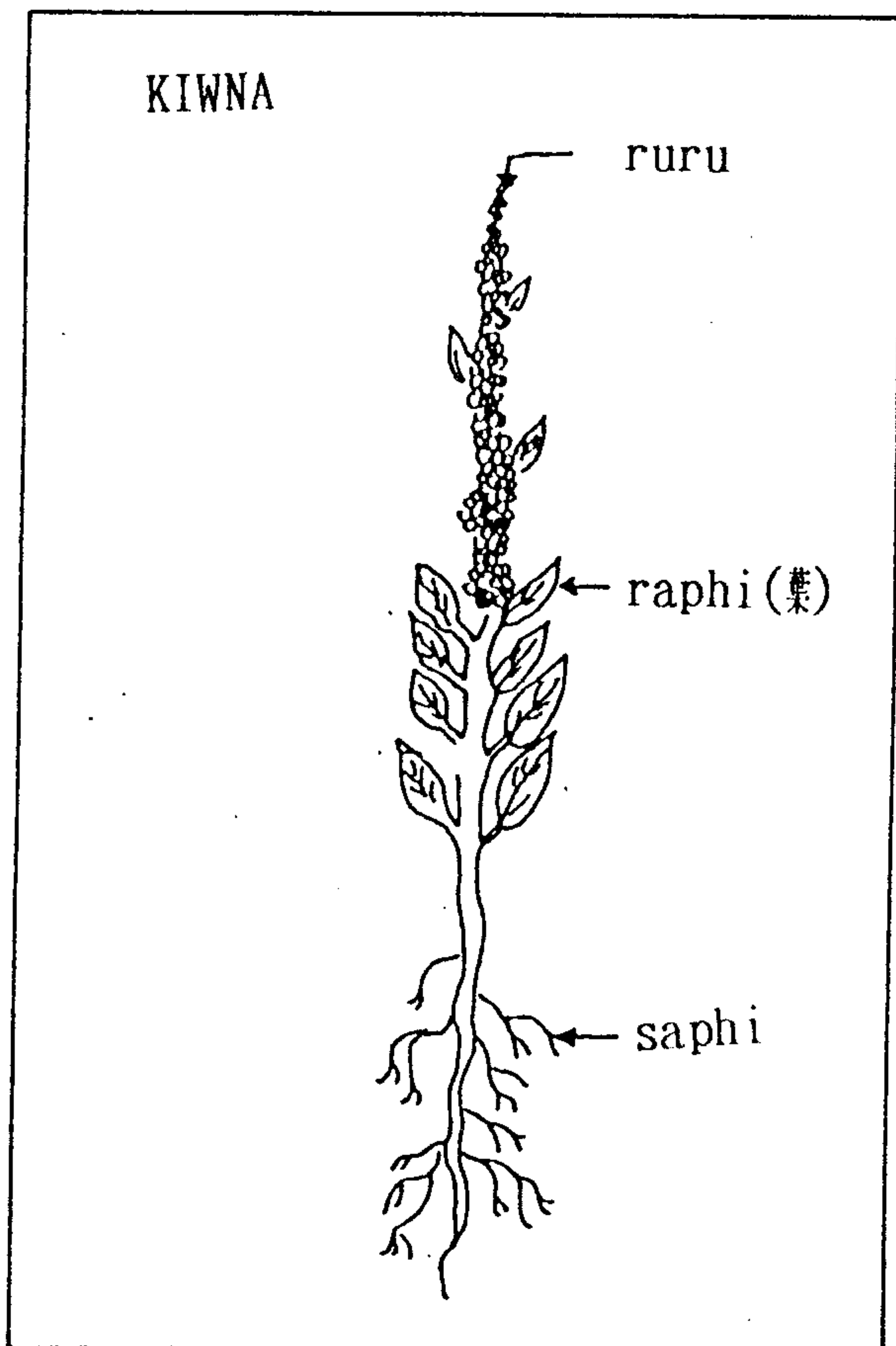
23. R

QUECHUA		ESPAÑOL	JAPONÉS
raki	s.	vasija, tinaja grande de cerámica con boca ancha	陶製で広口の大きな甕
raki-raki	s.	helecho	シダ
rakiy	v.	distribuir, repartir	分ける, 分配する
rakrapu	adj.	tragón, glotón	大食らいの(人)
rakray	v.	comer (despect.)	[軽蔑] 食らう
rakhu	adj.	grueso	分厚い, 太い
rakhu-ch'unchul	s.	intestino grueso	大腸
rakk'a (rakt'a)	adj.	grueso (referente a objetos planos)	(平たいもので) 分厚い
rank'uy	v.	enredar, entrelazar	絡ませる, 交錯させる
rank'ukuy	v.	enredarse	絡まる, もつれる
ranpay	v.	conducir de la mano	手で導く
ranpanakuy	v.	caminar tomados de la mano	手を取り合って歩く
ranra	adj.	pedregoso	石だらけの
rantiy	v.	comprar	買う, 購入する
rapra	s.	ala	翼, 羽根
raphapapay	v.	flamear, aletear	はためく, (鳥が) はばたく
raqay	s.	galpón, ruinas de una casa o de un edificio	小屋, 廃屋
raqch'i	s.	loza, cerámica	陶磁器, 陶器
raqray	v.	rajarse	ひびが入る
rasphiyay	v.	anocheecer	日が暮れる
rawiy	v.	desordenar	散らかす
rawray (yarway)	v.	arder	燃える
raymi	s.	fiesta religiosa	祭り
reqsichiy	v.	presentar, introducir	紹介する
reqsisqa	p.p.	conocido	知り合いの
reqsiy	v.	conocer, identificar	身をもって知る
rikch'akuy	v.	parecerse	似ている

rikch' ay (rikch' ariy)	v.	despertarse	目が覚める
riki	adv.	por supuesto, claro que sí	もちろん, そうとも
rikhuriy	s.	aparición	出現
	v.	aparecer	現れる
rikra	s.	hombro	肩
rikuchiy	v.	mostrar, exhibir, demostrar	示す, 見せる, 展示する
rikuy	v.	ver, presenciar	見る, 目撃する
rimapakuy	v.	murmurar, refunfuñar	つぶやく, ぶつぶつ言う
rimapayay	v.	consultar sobre un asunto	相談する
rimay	v.	hablar	話す, 言う
rimaysapa	adj.	hablador, charlatán	おしゃべりの
rit' i	s.	nieve	雪
rit' iy	v.	nevar	雪が降る
riy	v.	ir	行く
roqotu	s.	rocoto	大型のトウガラシ
roqhoqoqoy	s.	sonar el trueno	雷がゴロゴロ鳴る
ruk' i	s.	herramienta generalmente hecha de hueso que sirve para tupir la trama al tejer	いざりばた用の刀杼 (横糸を詰めるために使用し, 普通骨で作る)
rumi	s.	piedra	石
runa	s.	ser humano, hombre, persona	人間, 人
runa-yupay	s.	censo	人口調査
runamasi	s.	prójimo	隣人, 他人 (他人ではあるが人間に変わらないという意味)
runasimi	s.	idioma quechua	人間の言葉 (ケチュア語のこと)
runtu	s.	huevo	卵
rupha	adj.	quemante, muy caliente	焼けるような, とても熱い
ruphachiy	v.	quemar	燃やす, 焼く
ruphay	v.	quemarse	燃える, 焼く, こげる

ruphayay	v.	hacer buen tiempo, hacer calor	天気がよい, 暑くなる
ruru	s.	fruto, producto, pepa	実, 産物, 種
rurun	s.	riñon	腎臓
ruruy	v.	producir, dar fruto	生産する, 稔る
rutuy	v.	segar, cortar cabello o lana	髪を切る, 羊やアルパカの毛を刈る
ruwana	s.	tarea, trabajo, quehacer	宿題, 仕事, 義務
ruway	v.	hacer	する, 行なう
ruwaysiy	v.	ayudar a hacer algo	手伝う

プーノ二重言語教育教科書